

STRAND KOMMUNE

Handlingsplan for tjenester til Mennesker med Nedsatt Funksjonsevne

2021 – 2026

Strand kommune

Innhold

Kortversjon	2
Hvorfor handlingsplan?	3
1.0 Innledning	4
1.1 Kommunens arbeid med planen	4
2.0 Utviklingstrekk	4
2.1 Antall mennesker med nedsatt funksjonsevne blant innbyggere	4
2.2 Framtidig behov for omsorgstjenester	4
2.3 Rettighetsfestede krav	5
3.0 Drift	6
3.1 Dagens organisering	6
3.2 Tjenesten	6
4.0 Mål og tiltak	7
5.0 Forebygging og tidlig innsats	8
5.1 Barnehage og skole	8
5.2 Avlastning	9
5.2.1 Skolefritidsordning/Timeavlastning	10
5.2.2 Avlastning i private hjem/privat avlastning	10
5.2.3 Avlastning i institusjon	10
6.0 Brukers ressurser og medvirkning	11
6.1 Brukermedvirkning og selvbestemmelse	11
7.0 Boformer	13
8.0 Lengst mulig i eget liv	15
8.1 Arbeid – og dagtilbud	15
8.1.1 Arbeidsrettet aktivitet (dagsenter)	17
8.1.2 Tilrettelagte arbeidsplasser	18
8.2 Fritid	18
8.2.1 Støttekontakt	20
8.2.2 Ambulerende miljøttjeneste	20
9.0 Pårørende	20
10.0 Frivillige	21
11.0 Ressurser	23
11.1 Opplæring og kompetanseutvikling	23
12.0 Innovasjon	25
13.0 Tjenestekvalitet	26
14.0 Oppfølging av planen	26
14.1 Oppfølging av planen	27
14.2 Samarbeid og samordning	27
14.3 Planens økonomiske konsekvenser	27
14.4 Evaluering	27

KORTVERSJON

En må påse at rettssikkerheten til personer med psykisk utviklingshemming blir ivaretatt på en god måte, og at helse- og omsorgstjenesten arbeider systematisk og bevisst med å forebygge behovet for bruk av tvang og makt i tjenestene. Å gi tjenester etter lovkrav, har det medført økt behov for ressurser, jfr Helse- og omsorgstjenesteloven §9, 5. ledd.

Det har vært en tyngde av ufaglært arbeidskraft innen arbeidet med mennesker med nedsatt funksjonsevne i Strand kommune. Strategisk kompetanseplan for Helse- og omsorg har et mål om at bemanningsnormen skal være 50% høyskoleutdannede og 50% fagutdannede. Stillinger som har blitt ledige er derav gjort om og lyst ut som høyskolestillinger, som har medført økt kompetanse.

Kompetanseplanen legger bl.a vekt på oppæring i metoden Positiv Atferdsstøtte (PAS). Positiv atferdsstøtte er en metode som kan brukes for å forebygge og redusere utfordrende atferd, og dermed også redusere bruk av makt og tvang. Målet med Positiv atferdsstøtte er at personer med nedsatt funksjonsevne skal oppnå meningsfulle liv, ha god livskvalitet og sikres aktiv deltagelse i relasjoner, aktiviteter og samfunnet.

Det er en politisk målsetting å legge til rette for at alle kan delta ellers i arbeidslivet. Varig tilrettelagte arbeidsplasser (VTA) er for personer med behov for spesiell tilrettelegging og oppfølging for å være i arbeid. Mennesker med nedsatt funksjonsevne er i målgruppen for VTA-plasser. Det er ikke tilstrekkelig tilgang på tilrettelagte arbeidsplasser i ordinære bedrifter og VTA-plasser. Det er politisk styrt hvor mange VTA plasser det til enhver tid skal være.

Det er to dagsenter i kommunen; Torghuset og Vedstubben. Tilbudet benyttes av i overkant av 20 personer. I tillegg har boligene egne dagtilbud til 10 personer. Beskrivelsen av dagtilbudet samsvarer med nasjonale funn hvor dagsenter preges av omsorgs og fritidstilbud mer enn arbeid og aktivitet. Tilbud om arbeid og aktivitet er ikke tilstrekkelig innrettet mot hver enkelt sitt potensiale, samt det er vanskelig å utføre godt miljøterapeutisk arbeid i Torghuset med den faglige kompetanse som er tilgjengelig i dag. I Torghuset er det generelt liten plass, uhensiktsmessige romløsninger med store fellesareal og problemer med mye støy. Det er i tillegg dårlig inneklima og alt for liten plass i forhold til antall brukere. Det er altså helt nødvendig med nye og eller utbedrede lokaliteter for å kunne gi et differensiert, tilpasset og godt faglig dagtilbud. Et tiltak kan være å kombinere nytt dagsenter med avlastning i samme bygg. Det vil da bli frigitt 4 leiligheter på Langelandsmoen, som i dag nyttes til avlastning. I tillegg vil en lettere få rekruttert kvalifisert personell til større stillinger i avlastningen. Per i dag er det høy turnover på avlastning. Dette grunnet lav stillingsprosent. Avdelingen har mange små helge stillinger som er dekket av elever, studenter og andre med tilleggsarbeid andre steder, og dermed stort gjennomtrekk av ansatte som følge av små stillingsprosjenter.

Utfordringen på nåværende tidspunkt er mangel av omsorgsboliger, sett ut fra søkerliste. Avlastningsbehovet blant familier med barn og unge med nedsatt funksjonsevne er større enn det kommunen har mulighet for å gi per i dag grunnet manglende avlastningsenheter og omsorgsboliger. Behovet for avlastningsplasser må sees i sammenheng med antall boliger for målgruppen. Knapphet på boliger gjør at voksne med nedsatt funksjonsevne blir boende hjemme hos foreldre/pårørende langt ut i voksen alder, samtidig som yngre kommer til.

Ambulerende miljøtjeneste må tilpasses behov for å kompensere for dagens boligmangel.

Som kort beskrevet er en i gang med en kvalitets økning, gjennom systematisering og utvikling av tjenesten. Dette er et område vi har valgt å prioritere i første omgang. Neste skritt vil være å utbedre kvalitet på dagtilbud i sammenheng med avlastningstilbud. Deretter er det tid for flere boliger for mennesker med nedsatt funksjonsevne, sett ut fra søkerlista.

HVORFOR HANDLINGSPLAN?

Strand kommune har utarbeidet en handlingsplan for tjenestene til mennesker med nedsatt funksjonsevne for å skaffe en oversikt over situasjonen og beskrive utfordringer og tiltak. Målsettingen er å sikre tjenester av kvalitet, uavhengig av omfanget av den kognitive funksjonsnedsettelsen.

Handlingsplan for tjenestene til mennesker med nedsatt funksjonsevne har utgangspunkt fra kommuneplanen KOM 60/19 og den underordnede plan for Helse og omsorg KOM 20/59.

Visjonen «Sammen om trivsel» er viktig og inngår både som en del av prosessen med og som et resultat av samfunnsutviklingen.

Helse- og omsorgsplanen er et styringsledd fra kommuneplanen med direkte koblinger til de 4 strategiske målene. Handlingsplan for tjenester til mennesker med nedsatt funksjonsevne tar utgangspunktet i Strategisk mål 3 i kommuneplanen, som er: Strand har et inkluderende lokalsamfunn med høy livskvalitet for alle.

Handlingsplanen bygges opp ved bruk av 8 strategiske tema fra Helse og omsorgsplanen 2019 – 2025. Disse er;

- Forebygging og tidlig innsats
- Brukerens ressurser og medvirkning
- Boformer
- Lengst mulig i eget liv
- Pårørende
- Frivillige
- Ressurser
- Innovasjon

INNLEDNING

Målgruppen for handlingsplanen er mennesker med nedsatt funksjonsevne. Dette er ikke en klart definert gruppe. Noen har en diagnose som utviklingshemmet, mens andre har ulike diagnoser som omhandler kognitive utfordringer. Personer uten diagnoser, men som har utfordringer grunnet kognitiv og intellektuell funksjonsnedsettelse vil også være i målgruppen. Det innebærer at planen ikke har fokus på diagnoser, men på funksjon. Handlingsplanen omfatter ikke personer som har kognitiv svikt på grunn av alderdom og demens. Dette er målgruppe som omfattes av Helse- og omsorgsplanen.

1.1 Kommunens arbeid med planen:

Det har ikke vært utarbeidet egen handlingsplan for mennesker med nedsatt funksjonsevne i Strand kommune tidligere. Tjenesteutvikling til målgruppen går inn i helse- og omsorgsplanen.

Planarbeidet har vært organisert ved tverrfaglige møter med virksomhetsledere og fagleder/koordinator i avdelingene.

Planen har blitt til i en prosess sammen med blant annet Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne, NFU (Norsk forbund for utviklingshemmede) og et utvalg pårørende.

Ved arbeidet med helse- og omsorgsplanen i Strand kommune, ble det tydelig at det var behov for egen handlingsplan for mennesker med nedsatt funksjonsevne. I tillegg ble det omorganisering i 2017 med utskifting av ledelse både innad i avdelingene og på rådmannsnivå. Med dette som bakgrunn ønsket ledelsen å foreta en grundig evaluering av tjenesten for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Dette ved å foreta sammenligning med andre kommuner, fokusere på ressursinnsats, undersøkelse av kvalitet på tjenesten og kartlegge variabler.

2.0 UTVIKLINGSTREKK

2.1 Antall mennesker med nedsatt funksjonsevne blant innbyggere

Det antas at 1-3% av befolkningen har diagnosen psykisk utviklingshemming i Norge, noe som for Strand kommune kan bety mellom 127 – 381 personer. Antall registrerte mennesker med psykisk utviklingshemming pr. 01.01.20 er 59 brukere med tjenester. Dette tilsvarer 0,45 prosent av kommunens befolkning. Det ytes i tillegg tjenester til brukere uten diagnose innen psykisk utviklingshemming og/eller til brukere under 16 år på ca 80 personer.

I dagens samfunn med en stadig økende gruppe eldre vil også antall gamle personer med nedsatt funksjonsevne øke. Bedre medisinsk behandling og levekår er noen av forklaringene til dette.

2.2 Framtidige behov for omsorgstjenester

Det er forholdsvis mange ressurskrevende brukere som tilhører Strand kommune. De fleste mennesker med nedsatt funksjonsevne har hjelpebehov hele livet, men er ikke noen entydig gruppe. God tilrettelegging og tilpasset opplæring kan bidra til selvstendighetsutvikling og økt grad av selvbestemmelse. Det kan derfor være vanskelig å forutse hjelpebehov i tidlig alder. Likevel vil man tidlig kunne si noe om hvilke tiltak som må planlegges for å imøtekomme behovet til mennesker med nedsatt funksjonsevne på lang sikt. Brukere med mer enn 2 tjenester har rett på en individuell plan og plankoordinator. Planen skal ha fokus på samordning og brukermedvirkning og vil inneholde tiltak for koordinering av tjenester.

I dag er det vanlig at begge foreldre er yrkesaktive. Dette medfører behov for dagtilbud for mennesker med nedsatt funksjonsevne etter avsluttet videregående skole. Foreldre ønsker at egne barn med

nedsatt funksjonsevne skal ha mulighet til å flytte i egen bolig så tidlig som mulig etter myndighetsalder. Det betyr at kommunen må planlegge dagtilbud og boliger til de som trenger det etter 18 -19 års alder.

Betydelig økning i levealder for mennesker med nedsatt funksjonsevne og tidlig utvikling av demens hos enkelte personer med downs syndrom medfører behov for økt tilrettelagt tjenestetilbud og kompetanse i forhold til gruppen.

2.3 Rettighetsfestede krav

I de senere år er ulike krav blitt rettighetsfestet i nye lover og forskrifter, f.eks. rett til brukermedvirkning og informasjon, kvalitet i tjenestene og begrensninger ved bruk av tvang. Rettigheter for brukere medfører plikter for kommunene.

Overordnet mål for regjeringens politikk for mennesker med nedsatt funksjonsevne er:

- 1 Likestilling og likeverd
- 2 Selvbestemmelse
- 3 Deltakelse og integrering

St.meld.45

Kommunen har ansvar til å informere om ulike løsninger som:

- individuell plan
- tjenester som omsorgsstønad
- brukerstyrt personlig assistanse (BPA)
- rehabilitering
- medisinsk tjenestetilbud
- pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT)
- avlastningstilbud
- bolig

Videre skal kommunen tilrettelegge for:

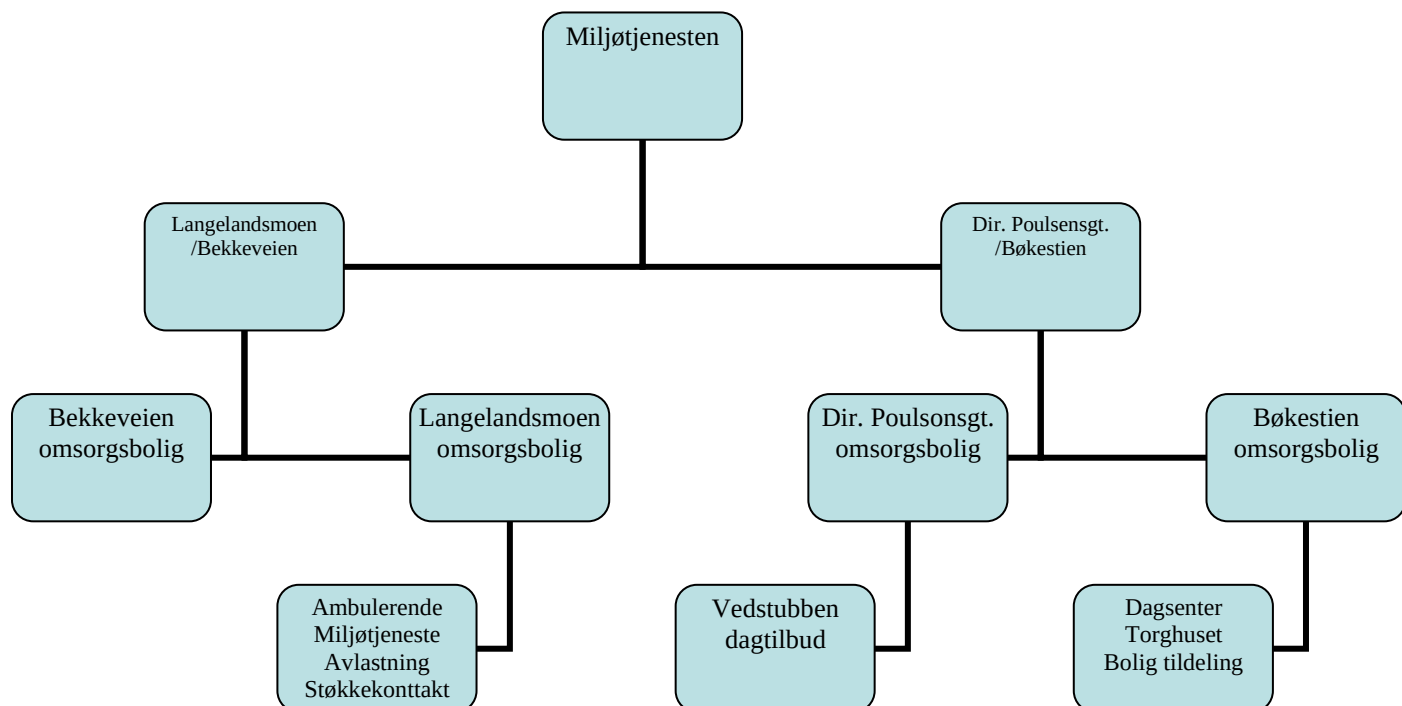
- brukermedvirkning ved utforming av tjenester
- gjøre bruk av brukernes erfaringer med tjenestene
- ha personale med nok og rett kompetanse
- gjøre bruk av personalets kunnskap og erfaringer
- lage prosedyrer for å kvalitetssikre og utvikle tjenester.

Tjenester til mennesker med nedsatt funksjonsevne må i tillegg sees i sammenheng med arbeidsmiljøloven og kommunens HMS-system. Hjemmet til de som mottar tjenester er også en arbeidsplass for tjenesteutøverne.

De som fyller vilkårene i sosialtjenesteloven og kommunehelsetjenesteloven har krav på tjenester. Det er kommunen som beslutter hvordan tiltak skal organiseres og fattet vedtak om nødvendige tjenester. Det er kommunen som velger hjelpetiltak etter en individuell vurdering etter samråd med brukeren.

3.0 DRIFT

3.1 Dagens organisering

4 enheter yter hjemmetjenester i boliger øremerket mennesker med nedsatt funksjonsevne:

- Omsorgstjenesten Bekkeveien yter tjenester til 6 beboere.
- Omsorgstjenesten Langlandsmoen er delt inn i 3 avdelinger derav 1 avlastningsenhet. 14 beboere og 15 brukere av avlastningstjenesten.
- Omsorgstjenesten Bøkestien yter tjenester til 6 beboere, 1 miljøtjeneste i hjemmet og 2 avlastning.
- Omsorgstjenesten Dir. Poulsensgt. yter tjenester til 5 beboere.
- Ambulerende miljøtjeneste i hjemmet yter tjeneste til 15 brukere.
- Dagsenter:
- Torghuset yter tjeneste til 15 brukere
- Vedstubb yter tjenester til 5 brukere.

I tillegg til tjenester i hjemmet, ytes tjenestene privat avlastning, støttekontakt og boliger for målgruppen.

3.2 Tjenesten

Tjenesten har et omfang som omfatter 82,5 årsverk, og består av 32 boenheter, 4 avlastningsenheter og 2 dagsenter med ca. 20 plasser.

Årlig rapporterer alle kommuner inn til Sosial og helsedirektoratet antall personer med psykisk utviklingshemming med tiltak og godkjent vedtak. I 2020 rapporterte Strand 59 personer. I tillegg rapporteres det inn hvor mange ressurskrevende brukere kommunen har. I 2019 omfattet det brukere som koster mer enn 1 926 000,- for psykisk utviklingshemmede og 1 270 000,- for andre brukere. Det ble rapportert inn 13 resurskrevende brukere. Av de var 9 psykisk utviklingshemmede og 4 andre med

funksjonsnedsettelse under 67 år. Samme år brukte Strand kommune 26 814 000 på å yte tjenester til disse brukerne. Gjennomsnittskostnaden var 2,2 mill. pr. bruker.

Dette er ikke den totale ressursinnsatsen, men nettoutgifter – dvs. at øremerkede statstilskudd (tvungen omsorg) og rammeoverføringer til utviklingshemmede er trukket fra (656 000 pr utviklingshemmede over 16 år).

Ressurskrevende brukere i Strand:

År	Utviklingshemmede	Andre	Sum netto utgift
2019	Antall: 9 Netto utgift: 18 258 000	Antall: 4 Ressursinnsats: 8 556 000	26 814 000

Det er viktig å sette fokus på ressursbruk og behov for endringer i tiden framover. Hvordan skal tjenesten organiseres og hvordan bør den videreutvikles med tanke på kompetanseheving og ressursutnyttelse. Endringer er avhengig av økning i antall boliger og ulike boligløsninger til målgruppen.

Som første halvdel av planen skisserer har kommunen et prekært behov for å øke tjenestetilbudet til mennesker med nedsatt funksjonsevne. De ressursmessige konsekvensene av nye tiltak vil kreve økte driftsrammer. En samordning av driften mellom boliger og dagsenter vil føre til bruk av personell på tvers, dette ved å bruke dagsenterpersonell i boliger på morgenen og boligpersonell som følgepersoner til dagsentrene. Den videre prosess må avklare hvor mange ansatte som kan benyttes fleksibelt mellom bolig og dagsenter. For noen brukere med særlige behov kan det være hensiktsmessig med følgepersoner. Dette gjelder de som har store vansker med skifte av arenaer og som er ekstra sårbare for hyppig bytte av personell.

Tiltak:

- Igangsette prosess med samordning av drift mellom dagsenter og boliger, samordning skal ikke medføre reduksjon i kvalitet
- Kvalitetssikre dokumentasjon på tjenesteproduksjon gjennom Iplos og CosDoc
- Legge til rette for differensiering av boligmassen, dette ved utarbeidelse av tildelingskriterier og tilrettelegging av nye boliger ut ifra prinsippet om differensiering.
- Utarbeide retningslinjer for avlastning, ambulerende miljøtjeneste, støttekontakt, dagtilbud/arbeid

4.0 MÅL OG TILTAK

De ulike kommunale tjenester skal tilpasse tjenestetilbudet til mennesker med nedsatt funksjonsevne. Et bærende prinsipp er at det skal ta utgangspunkt i den enkeltes behov og forutsetninger ved utforming av tjenestetilbudet. Tiltaks- og tjenestetilbudet til mennesker med nedsatt funksjonsevne skal være variert og kvalitativt godt. Tilbudet skal danne en tjenestekjede fra laveste til høyeste omsorgsnivå. Tjenesten skal organiseres slik at tilbudet holder god faglig standard, de økonomiske ressursene utnyttes godt gjennom rasjonell drift og de ansatte har et forsvarlig arbeidsmiljø.

5.0 FOREBYGGING OG TIDLIG INNSATS

Forebyggende innsats vil kunne bidra til at en beholder viktige funksjoner over lengre tid. Ved tidlig innsats kan en lære mestringsstrategier som kan bidra til å håndtere livets utfordringer så langt som mulig på egenhånd.

5.1. Barnehage og skole

Alle barn som har nedsatt funksjonsevne, har rett til særlig omsorg og et fullverdig og anstendig liv, jfr. Barnekonvensjon artikkel 23. Tilbud skal innrettes slik at barna får adgang til tiltak som må til for å fremme sosial integrering og personlig utvikling.

Mål:

- Barn og unge i Strand er inkludert i samfunnet uavhengig av funksjonsnivå

	Tiltak
1	Årlige møter

Barn og unge med nedsatt funksjonsevne har samme rettigheter som andre barn. De skal ha samme mulighet til utvikling, deltakelse og livsutfoldelse. Hovedarenaer i barn og unges hverdag er hjem, barnehage, skole, lekeplasser, ungdomsklubber, idrettslag, kino og andre fritidsarenaer. Her opplever de mestring, inkludering og glede i fellesskap med andre. Barn med nedsatt funksjonsevne blir lett isolert fra sosial omgang med andre. Mulighet til deltakelse på fellesaktiviteter er derfor viktig.

I barnehage og skole gis barn med funksjonsnedsettelse vedtak om tilrettelagt tilbud. Bedre tverrfaglig samarbeid og helhetlig oppfølging av det enkelte barnet vil sikre at kommunen i større grad identifiserer områder hvor tjenestetilbudet er mangelfullt eller ikke tilrettelegger for sosial deltakelse,

personlig utvikling og helhetlig helsehjelp. Dette søkes gjennomført ved hjelp av individuell plan (IP) for helsetjenester og individuell opplærings plan (IOP) for barnehage og skole.

Viser til Trivsel i fokus - Oppvekst i Strand 2018 – 2030.

<https://www.strand.kommune.no/f/p11/ia57d34fb-edeb8-4f19-8ebb-628b38a08ac3/trivsel-i-fokus-oppvekst-i-strand-2018-2030-endelig-vedtatt-juni-2018.pdf>

5.2 Avlastning

Tilbudet om avlastning har som hensikt å gi omsorgsyter rom for nødvendig fritid, tid til å pleie sosialt nettverk og familierelasjoner. Tilbudet er lovregulert i helse- og omsorgstjenestelovens 3-6 pkt 2 om kommunens ansvar overfor pårørende, som pårørendestøtte i form av avlastningstiltak.

Mål:

- Øke kapasiteten og utvikle ulike former for avlastningstiltak slik at familier med særlig tyngende omsorgsoppgaver får regelmessig avlastning ut ifra sine behov.
- Utvikle et trygt og forutsigbart avlastningstilbud som er tilpasset den enkeltes behov.
- Gi tilstrekkelige tjenester i hjemmet for å holde behov for barnebolig på lavest mulig nivå.

	Tiltak kommunale avlastningstiltak/timeavlastning:
1	Tilstrebe å gi avlastning overfor pårørende
	Tiltak avlastning i privat hjem:
2	Kvalitetssikre avlastningstiltak, samt utarbeide system for oppfølging/veiledning av avlaster.
	Avlastningsboliger:
3	Opprette flere avlastingsenheter, dersom omsorgsboliger ikke dekkes jfr. Søkerliste
	Organisering av opphold:
4	Kartlegge behov og ønsker med tanke på hvilken ordning som vil være best for den enkelte familie, og endre organisering av opphold i avlastningsbolig.

Avlastning er et tilbud til pårørende med særlig omfattende omsorgsoppgaver. Tilbudet gis i avlastningsinstitusjon eller gjennom privat avlastning. Omsorgsstønad er en kommunal ytelse som kan gis til foreldre som har særlig tyngende omsorgsoppgaver. Dette er et virkemiddel som kan brukes for å styrke barnets mulighet til å bli boende hjemme. Det er store variasjoner mellom kommunene i bruk av avlastning og omsorgsstønad. NOU «På lik linje» viser at 25 % av barn med nedsatt funksjonsevne bor hele eller deler av tiden utenfor familien. Dette anses som uheldig ut fra biologisk prinsipp. I tillegg er det mange deltidsstillinger i avlastningsboliger, noe som er uheldig i forhold til stabil tilknytning for barnet. En opplever at det ikke tas tilstrekkelig hensyn til barnets grunnleggende rettigheter ved tildeling av tjenester i form av avlastning. Det er ikke etablert klare statlige kvalitetskrav til etablering og innhold til tjenesten, verken for offentlige eller private avlastningsinstitusjoner. Strand kommune må utarbeide retningslinjer for avlastning.

Formålet ved avlastning er å:

- hindre overbelastning hos omsorgsyter
- gi omsorgsyter nødvendig fritid og ferie
- gi omsorgsyter mulighet til å delta i vanlige samfunnsaktiviteter

5.2.1 Skolefritidsordning/Timeavlastning

Skolefritidsordning (SFO) er et tilbud til alle barn mellom 1. og 4. klasse og for barn med nedsatt funksjonsevne fra 1. – 7. klasse. Dersom det er behov for tilsyn etter skoletiden etter 7.trinn, tilbyr Strand kommune skolefritidsavlastning (SFA) for barn og unge med nedsatt funksjonsevne. Det er pr i dag 4 elever som benytter SFA. SFA gir foreldrene mulighet til å være yrkesaktive.

Utfordring:

På grunn av få timer per dag og tidspunkt dette gis, utgjør dette mange små stillinger. Dette medfører utfordringer med å rekruttere kvalifisert og stabilt personell.

5.2.2 Avlastning i private hjem/privat avlastning

Avlastning i privat hjem er også et alternativ, hvor avlaster har barnet boende hjemme hos seg, for eksempel en gang i måneden, til faste avtalte tider avhengig av hva som er det beste for familien. Dette er en form for avlastning som fungerer godt for mange familier, spesielt de som har kjent avlaster over lengre tid.

Privat avlastning består i at kommunen i samarbeid med tjenestemottaker og/eller pårørende inngår kontrakt med en person eller familie som avlaster. Ved godkjenning av privat avlaster, innhentes det i dag politiattest. Kommunen må utarbeide en bedre godkjenningsordning for privat avlaster/private avlastningstiltak. Rekruttering, oppfølging og veiledning av privat avlaster må prioriteres, dette for å få til en trygg, forutsigbar og stabil avlastningsordning.

Avlastningstiltak i privat regi kan også være et bra supplement til en større bredde og differensiering av avlastningstilbud.

Utfordring:

Utfordringen til denne tjenesten vil være knyttet til kvalifisering; hvilke krav skal man stille når det eksempelvis gjelder utdanning hos avlaster. Ordning med privat avlaster kan oppleves som sårbart. Dersom avlaster er syk eller av andre grunner ikke kan påta seg oppdraget, får ikke familien avlastning den helgen/perioden.

5.2.3 Avlastning i institusjon

Strand kommune gir i dag avlastning i institusjon til 15 personer. Det er 1 avlastningsenhet med 4 leiligheter i kommunen som benyttes av personer i alderen 0-26 år. Avlastningstjenesten er differensiert fra person til person etter behov. I tillegg gir kommunen privat avlastning til 14 personer.

Avlastningsbehovet blant familier med barn/unge med nedsatt funksjonsevne er større i helgene enn det kommunen klarer å gi i dag. Behovet for avlastningsplasser må en se i sammenheng med antall boliger for målgruppen. Knapphet på boliger gjør at voksne med nedsatt funksjonsevne blir boende hjemme hos foreldre/pårørende langt ut i voksen alder. Omsorgsbyrden og avlastningsbehov endrer seg etter hvert som de blir eldre. Flere boliger til målgruppen vil medføre mindre behov for avlastning.

Utfordring:

Avlastning er behovsprøvd og gis i utgangspunkt på ettermiddag/kveld/natt i ukedager, helger og ferier. På grunn av variasjon i behovet for avlastning og tidspunkt dette gis, utgjør dette mange små stillinger. Dette medfører utfordringer med å rekruttere og beholde kvalifisert personell. Per i dag har avlastningen lite kvalifisert personell, noe som medfører en merbelastning for virksomheten for å

undervise, veilede og følge opp personellet til den enkelte bruker. Oppfølging og veiledning foregår på kveldstid, da personellet stort sett er skoleelever/studenter/har andre arbeidssteder. For å imøtekomme denne utfordringen må en satse sterkere på opplæring ved fagansvarlig veileder i miljøet. Et annet tiltak kan være å kombinere arbeid på dagsenter og avlastning. Kommunen vil da lettere få rekruttert kvalifisert personell i større stillinger.

6.0 BRUKERS RESSURSER OG MEDVIRKNIING

Det skal legges til rette for at den enkelte bruker kan klare seg med minst mulig offentlig bistand. Å kunne utføre daglige gjøremål og ivaretagelse av egen helse bidrar til at en opplever en større grad av mestring. Da må brukeren få tilstrekkelig informasjon, veiledning, tilrettelegging og opplæring og må bli stimulert slik at de i størst mulig grad kan ta vare på seg selv.

6.1 Brukermedvirkning og selvbestemmelse

Det rettslige utgangspunkt er at alle har rett til å anvende sine grunnleggende rettigheter, og bestemme selv i saker som berører egen situasjon. I all tjenesteyting til personer med nedsatt funksjonsevne er det et mål å legge til rette for dette.

Mål:

- Tjenesten skal sikre medvirkning, mestring og selvbestemmelse, både på individ- og systemnivå.

Tiltak:

1	Utarbeide planer og rutiner for å sikre selvbestemmelse og brukermedvirkning
2	Sørge for at det er lett tilgjengelig informasjon for pårørende om hvor de kan henvende seg for å få informasjon om hvilke tjenester kommune har og systemer som kan avhjelpe familien

Det er behov for en større grad av bevisstgjøring på alle nivåer av tjenesten i forhold til brukermedvirkning. Det bør inngå som en del av grunnopplæringa av alle nyansatte i kommunen.

Brukermedvirkning på systemnivå i kommunene er slått fast i Lov om pasient- og brukerrettigheter. Selvbestemmelse og brukermedvirkning skal ivaretas ved at bruker får mulighet til å påvirke utformingen og utøvelse av tjenester han/hun mottar. Brukermedvirkning er en lovfestet rettighet. Brukere har rett til å medvirke, og tjenesten har plikt til å involvere brukere i undersøkelser, behandling og valg av tjenestetilbud.

Brukermedvirkning kan bidra til økt treffsikkerhet i forhold til utformingen og gjennomføringen av både generelle og individuelle tilbud.

Brukermedvirkning vil si at de som berøres av en beslutning eller er brukere av tjenester, får innflytelse på beslutningsprosesser og utforming av tjenestetilbudet. Med brukermedvirkning mener vi dialog mellom bruker/brukers representant og tjenestested for å avklare forventninger og få en felles forståelse for behov og innhold. Kommunalt ansatte må kunne gi uttrykk for/tørre å si seg uenig med brukere, men det må formidles med respekt og ydmykhet. Dialog og kommunikasjon er brukermedvirkning, ikke nødvendigvis at alle ønsker blir oppfylt. Kommunen har selvstendig plikt til å gi et forsvarlig tjenestetilbud, selv om det går imot verge/pårørende/bruker meninger.

Mennesker med nedsatt funksjonsevne kan ha vanskelig for å gi klart uttrykk for hva de ønsker. En skal finne ut av hva den enkelte ønsker eller foretrekker. Selvbestemmelse er en menneskerettighet og et begrep som må vektlegges i tjenesteytingen overfor utviklingshemmede i mye større grad.

Individuell plan er en arbeidsmåte for at personer med langvarige og sammensatte behov skal få helhetlig, koordinert og individuelt tilpasset tilbud. Tjenestemottakers medvirkning i utarbeidelsen av individuell plan står helt sentralt.

Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne kan komme med råd, men har ingen myndighet. Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne har faste møter der brukerorganisasjoner og politikere er i dialog. Det gir brukersiden mulighet til å påvirke politiske prosesser og komme med råd og innspill.

I 2021 er det etablert et samarbeidsutvalg for Miljøtjenesten, hvor representanter fra pårørende, bruker og en politiker deltar. Referatene fra møter tas opp i Levekårsutvalget.

Utfordring:

Mennesker med nedsatt funksjonsevne kan ha vanskelig for å gi klart uttrykk for hva de ønsker. Det kan være uklart om bruker selv medvirker eller om medvirkningen først og fremst er knyttet til pårørende eller tjenesteyter.

7.0 BOFORMER

Det er et behov for nye boformer for nåværende og fremtidige brukere av helse- og omsorgstjenester. Kommunen må tilrettelegge for et godt botilbud og stimulere sine innbyggere til å planlegge sin fremtid.

FN-konvensjonen (CRDP) artikkel 19

Retten til et selvstendig liv og til å være en del av lokalsamfunnet

Mennesker med nedsatt funksjonsevne skal ha anledning til å velge bosted, boform og hvor og med hvem de vil bo på lik linje med andre

Mennesker med nedsatt funksjonsevne skal være inkludert i og delta i samfunnet

Mål:

- Det skal etableres 10 nye boliger for mennesker med nedsatt funksjonsevne fram mot 2022. Det er behov for ytterligere boliger frem mot 2026 med tilgang til tjenesteytere.
- Det må legges til rette for at nye årskull av mennesker med nedsatt funksjonsevne skal kunne flytte i egen bolig når de blir voksne.
- Ambulerende miljøtjeneste skal bidra med praktisk bistand med opplæring i hjemmet, der det ikke er behov for å bo i bofellesskap.

	Tiltak:
1	Bygging av omsorgsboliger i løpet av 2022

2	Kartlegging med prioriteringsliste frem mot 2026 og utvikle retningslinjer for tildeling
3	Utvikle eksisterende ambulerende miljøttjeneste

I NOU «På lik linje» fremkommer det at mennesker med nedsatt funksjonsevne har flere utfordring knyttet til bolig. Mange blir boende hos sine foreldre etter at de er blitt voksne. Når de skal flytte i egen bolig, er det for mange slik at de ikke kan velge hvor, hvordan og hvem de vil bo med. Svært få eier sin egen bolig, kun 10 %, mot 80 % av resten av befolkningen. Bofellesskapene er i mange kommuner store, og de ligner mer på institusjoner enn boliger.

Etterspørsel av omsorgsboliger er større enn tilbudet i dag. Det er få i målgruppen som eier sin egen bolig, selv om de fleste har stabil økonomi i form av uføretrygd, og dermed kan betjene et boliglån. Noen i målgruppen leier enkeltstående private boliger. Det er behov for å finne flere alternative boformer for målgruppen, hvor personen selv kan bestemme om de vil leie eller eie, hvor de vil bo og med hvem. Behov kan også endre seg gjennom livet, og da må det være muligheter for endring i bosituasjonen.

I Strand er det 4 bofellesskap med 33 beboere. Størrelsen varierer fra 5-18 boenheter. Boligene er i ordinære bomiljø. Ett av bofellesskapene har fellesareal, alle har bemanning gjennom hele døgnet. Det er stor aldersspredning i bofellesskapene. Årsaken er at når det blir en ledig boenhet, tildeles denne til den som har behov for bolig. Tildeling av omsorgsbolig boliger blir vurdert utfra retningslinjene (Retningslinjer for tildeling av omsorgsbolig). Det kan være vanskelig å ta tilstrekkelig hensyn til sammensetting. Dette er utfordrende, ut fra fellesskapstenkningen som ligger til grunn for miljøet i boligen.

I 2020 har Strand kommune 19 personer som står på venteliste til omsorgsbolig. Det er politisk vedtatt sak om bygging av omsorgsboliger på Tau, prosjekt Furulia. Furulia vil ikke dekke opp for behovet av omsorgsboliger. Kommunen er i prosess og vil starte ny sak om boligsituasjonen i Strand. For å kartlegge behovet og imøtekomme brukeren og pårørende, har det vært dialogmøter med bruker og pårørende til mennesker med nedsatt funksjonsevne som står på venteliste. Kartleggingen har og skal videre gi et mer nyansert bilde av tjenestebehov til den enkelte. Det gjennomføres årlig gjennomgang av venteliste for vurdering av behov for omsorgsbolig.

Ambulerende miljøttjeneste tilbyr tjenestene ut i privat eid/leid bolig utover omsorgsboliger. Målet er å gjøre brukere i stand til et mest mulig selvstendig liv. Omsorgstrappa må utnyttes i tilstrekkelig grad slik at hjelp og bistand ytes på lavest effektive omsorgsnivå. Det fordrer at tilbud på laveste omsorgsnivå bygges ut og tilrettelegges for å unngå behov for hjelp på høyere nivå. Et av tilbudene er ambulerende miljøttjeneste. Ved variert tilbud har brukerne større valgmulighet i forhold til boformer.

Utfordring:

I Strand er hovedutfordringen at det er for få omsorgsboliger/alternative boformer. Det er få i målgruppen som eier sin egen bolig. Det er en utfordring at det er for få boformer for målgruppen, hvor personen selv kan bestemme om de vil leie eller eie, hvor de vil bo og med hvem, med tilgang til tjenesteytere. Behov endrer seg gjennom livet, og da må det være muligheter for endring i bosituasjonen.

8.0 LENGST MULIG I EGET LIV

Vi skal tilby gode tjenester, arbeidsforhold og aktiviteter til å bygge opp under brukerens brukermedvirkning og selvbestemmelse. Brukeren skal oppleve livskvalitet som gir styringsrett i eget liv.

FN-konvensjonen (CRDP) artikkel 27

Arbeid og sysselsetting

Mennesker med nedsatt funksjonsevne skal ha rett til arbeid på lik linje med andre

Staten skal forby diskriminering i arbeidsforhold

Mennesker med nedsatt funksjonsevne skal få hjelp til å finne, skaffe seg og holde på et arbeid

Arbeidslivet skal tilrettelegges for mennesker med nedsatt funksjonsevne

8.1 Arbeid- og dagtilbud:

Mål:

- Størst mulig grad av integrering av mennesker med nedsatt funksjonsevne i varig tilrettelagt arbeid (VTA), praksisplasser i Strand kommune organisasjon og ordinært arbeid i andre bedrifter.
- Øke kapasiteten og utvikle differensiert dagsentertjeneste som skal bidra til at den enkelte utvikler best mulig livskvalitet og et sosialt vedsatt liv.

	Tiltak for å etablere et større spekter av arbeidstilbud
1	Utvikle retningslinjer for tildeling av aktivitetstilbud (dagsenter, kommunal VTA mm)
2	Arbeide aktivt for å se om noen på dagsentrene kan gå over i VTA eller ordinært arbeidsliv
3	Videreutvikle rutiner med inngåelse av samarbeid med elever med nedsatt funksjonsevne og deres pårørende på videregående skole med tanke på planlegging av arbeid-/dagtilbud etter endt skolegang
	Tiltak for å øke kapasiteten og differensiere dagtilbudet
4	Tilrettelegge nye dagsenterlokaler ut ifra tanken om differensiert og individuell tilpassing
5	Etablering av dagsenter inkludert Vedstubbyen, i nye bedre egnede lokaler enn i dag, for å kunne gi et individuelt tilrettelagt tilbud til den enkelte bruker. Lokalene må ligge sentralt i Strand og prioriteres i investeringsbudsjett 2022. Må sees i sammenheng med utvikling av avlastning og bruk av lokalene også på kveldstid og helg

Det er en politisk målsetting å legge til rette for at alle kan delta i arbeidslivet. Å ha en jobb innebærer personlig utvikling, stabil inntekt, deltakelse på en sosial arena som gir økt livskvalitet. NOUen «På lik linje» viser at mennesker med nedsatt funksjonsevne i liten grad er tilknyttet arbeidslivet. Under 100 mennesker med nedsatt funksjonsevne er i ordinært arbeid (Fontene 7/2016). 25 % er i ulike tilrettelagte arbeidsplasser. Varig tilrettelagte arbeidsplasser (VTA) er for personer med behov for spesiell tilrettelegging og oppfølging for å være i arbeid. Mennesker med nedsatt funksjonsevne er i målgruppen for VTA-plasser. Andre virkemidler kan være lønnstilskudd og arbeid med bistand.

Kommunale dagtilbud er det viktigste aktivitetstilbudet for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Aktivitet skal være knyttet opp til produksjon av varer og tjenester, men tilbudet preges av omsorgs- og fritidstilbud. (NOU 2016:17) Rettighetsutvalget slår fast at flere mennesker med nedsatt funksjonsevne kunne vært tilknyttet arbeidslivet med tilstrekkelig støtte og tilrettelegging. Dette bygger blant annet på en kartlegging som er gjennomført av Nasjonalt kompetansesenter for utviklingshemmede (NAKU) som viser at 21% av deltakere i dagtilbud kunne vært i VTA. I tillegg anses det som sannsynlig at en del av de som er helt uten arbeid og aktivitet kan være aktuelle for arbeidsmarkedstiltak.

NAV skal bidra til et inkluderende arbeidsliv. De har ansvar for oppfølging til personer som har behov for bistand for å få arbeid, veiledning, informasjon, kartlegging og tilbud om ulike arbeidsmarkedstiltak. Alle med nedsatt arbeidsevne har rett på en arbeidsevnevurdering fra NAV (NAV-loven §14a). Dersom vurderingen viser at bruker har bistandsbehov, skal det utarbeides en aktivitetsplan. I tilfeller hvor NAV vurderer at bruker har en alvorlig sykdom som fører til at hele inntektsevnen er varig nedsatt, kan det gjennomføres en forenklet saksbehandling av søknad om uførepensjon, uten arbeidsevnevurdering. I rundskriv til loven er mennesker med nedsatt funksjonsevne listet opp som en gruppe som kan gis forenklet behandling. Rettighetsutvalget foreslår i NOU 2016:17 at dette endres til at alle med nedsatt funksjonsevne skal få en arbeidsevnevurdering.

8.1.1 Arbeidsrettet aktivitet (dagsenter)

Det er to dagsenter i kommunen; Torghuset og Vedstubbene. Tilbudet benyttes av i overkant av 20 personer. I tillegg har boligene egne dagtilbud utenom dagsenter til 14 personer.

Beskrivelsen av tilbudet samsvarer med nasjonale funn. Det preges av omsorgs og fritidstilbud mer enn arbeid og aktivitet. Det gis ingen lønn til deltakerne, enkelte opplever det lite meningsfullt, det er behov for mer individtilpasset aktiviteter, flere typer aktiviteter og mer oppdeling i forhold til funksjon og kapasitet til den enkelte bruker. Den enkelte får ikke utnyttet sine ressurser på en god nok måte. Lokalene i Torghuset er ikke tilpasset aktiviteter som kan være aktuelle for deltakerne. På grunn av dårlig fasilitet og utforming, er det ikke mulig å gi tilbud til personer som har behov for hjelpemidler som elektrisk rullestol. I dag må det lages individuell tilpasning i boligene for denne gruppen, som da medfører at enkelte brukere ikke blir integrert i gruppen for øvrig og ikke får nytte felles fasiliteter.

Det er vanskelig å utføre godt miljøterapeutisk arbeid i Torghuset med den faglige kompetanse som er tilgjengelig i dag. Det er generelt liten plass, uhensiktsmessige romløsninger med store fellesareal og problemer med mye støy. Det er i tillegg dårlig inneklima og alt for liten plass i forhold til antall brukere. Det er altså helt nødvendig med nye og eller utbedrede lokaliteter for å kunne gi et differensiert, tilpasset og godt faglig dagtilbud.

Nytt tilpasset dagsenter gir mulighet til å differensiere tilbudet og dermed tilrettelegge for en mer individuell tilpasning. Differensiert dagsenter vil føre til at hver avdeling blir en ny og mer homogen gruppe av brukere og personal. Vi mener at brukerne vil profitere på å være sammen med andre hvor de kan delta på lik linje, samt at personalet kan gi en bedre oppfølging med mulighet for spesialisering innenfor fagområder. I nytt dagsenter må vi også ta høyde for at eldre mennesker med nedsatt funksjonsevne kan ha behov for et dagtilbud som bærer mer preg av sosiale treffpunkt.

8.1.2 Tilrettelagte arbeidsplasser

Arbeidsgruppa vurderer at det er for få tilrettelagte arbeidsplasser i ordinære bedrifter for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Kommunen bør være foregangsbedrift og legge til rette for at personer som trenger tilrettelagt arbeid får tilbud om dette. Dette kan være gjennom for eksempel organisasjonen Helt Med, som hjelper mennesker med nedsatt funksjonsevne med ansettelser i ordinære bedrifter.

Det er også nødvendig å øke andel VTA plasser for målgruppen. Det har de siste årene vært en økning av VTA plasser. NAV får tildelt rammestyrte midler som styrer hvor mange VTA og VTO plasser som kan opprettes. Det er politisk styrt hvor mange VTA plasser det til enhver tid skal være. De siste årene er det ikke blitt tildelt nye VTO – plasser i Strand kommune. Vi har en arbeidsmarkedsbedrift (Avanti), men det er for få plasser til mennesker med nedsatt funksjonsevne. I tillegg er det bekymring knyttet til at produksjonskravene som stilles er for krevende for flere i målgruppen. Det er svært viktig at arbeid og aktivitet er målet gjennom hele utdanningsløpet. Dette innebærer å sikre at kunnskapen som tilegnes blir nyttige for personen når man skal ut i arbeidslivet.

Utfordring:

Ikke tilstrekkelig tilgang på tilrettelagte arbeidsplasser i ordinære bedrifter og VTA-plasser. Dagsenter er i for stor grad et omsorgs- og fritidstilbud og er ikke tilstrekkelig tilrettelagt for arbeid og aktivitet. Tilbud om arbeid og aktivitet er ikke tilstrekkelig innrettet mot hver enkelt sitt potensiale, på grunn av dårlig fasilitet og utforming. Det er i dag vanskelig å utøve miljøterapeutisk arbeid, på grunn av ovennevnte utfordringer og mangel på faglig kompetanse.

8.2 FRITID

FN-konvensjonen (CRDP) artikkel 30

Deltakelse i kulturliv, fritidsaktiviteter, fornøyelser og idrett.

Mennesker med funksjonsnedsettelse skal ha samme tilgang til å nyte kultur, fornøyelse og idrettsunderholdning som andre.

Staten skal tilrettelegge for at mennesker med nedsatt funksjonsevne skal kunne drive med idrett og delta i kulturelle og kunstneriske aktiviteter.

Mål:

- Mennesker med nedsatt funksjonsevne må gis et kultur- og fritidstilbud likeverdig med tilbudet med befolkningen for øvrig
- Utvikle et differensiert fritidstilbud der mennesker med nedsatt funksjonsevne så langt som mulig gis et integrerte tilbud

Tiltak:

1	Gi differensiert fritidstilbud til mennesker med nedsatt funksjonsevne
2	Utvide og utvikle fritidsaktiviteter på dagsenter til å gjelde kvelder og helger. Herunder etablering av sansestimuleringsrom
3	Utvide samarbeidet med private, offentlige og frivillige aktører for å få mer organisert tilbud. Eksempelvis utvikling av en teatergruppe
4	Satse bredt på rekruttering av støttekontakter og vurdere særskilte tiltak avhengig av hjelpebehov hos brukeren og kompetanse hos hjelperen
5	Utarbeide ambulerende miljøtjeneste til blant annet kartlegging av fritidsbehov, og igangsetting av fritidsaktiviteter hos den enkelte

Fritiden er den tiden vi bruker til avkobling, sosialt samvær og deltakelse i fritidsaktiviteter. Fritidsaktiviteter er viktig for et sosialt liv, læring, mestring og utvikling. I tillegg kan aktivitetene være bra for helsen. For mennesker med nedsatt funksjonsevne er en aktiv fritid ekstra viktig, både fordi de er i risikozonen for livsstilssykdommer og ofte har få nære venner.

Formålet med sosialtjenesteloven er blant annet at den enkelte skal få mulighet til å leve og bo selvstendig og til å ha en aktiv og meningsfull tilværelse i fellesskap med andre. De som er avhengig av hjelp for å skaffe seg en meningsfull fritid har krav på støttekontakttjeneste etter Lov om sosiale tjenester § 4-3, jfr. § 4-2 bokstav c.

Tilrettelagt aktiviteter som finnes i kommunen er Superstaal, dansen, boccia, aerobic og tirsdagsklubben. I tillegg blir det organisert bading i nabokommunen. Brukere med omfattende hjelpebehov vil sannsynligvis profitere på andre tilbud som terapeutisk musikk-kveld, samt tilgang til sansestimuleringsrom. Det er med andre ord behov for å differensiere tilbudet i større grad, dette ut ifra funksjonsnivå og/eller interesser. Det er behov for en større bredde i fritidstilbudet. Etablering av organiserte tilbud for mennesker med nedsatt funksjonsevne faste kvelder i måneden vil nok kreve samarbeid mellom kommunen og private aktører. Her kan nevnes friluftgruppe, datakveld, ballspill og gruppetrening på treningssenter, helst til reduserte priser da mange mennesker med nedsatt funksjonsevne må ha med seg ledsager. En løsning kan være at ordningen med ledsagerbevis gjøres gjeldende utover kommunale tilbud.

Stortingsmelding sier:

Meld. St.45 (2012-2013) frihet og likeverd fremgår det som en politisk målsetting å legge til rette for at alle, uansett funksjonsnivå, skal kunne delta på lik linje i ulike fritidsaktiviteter.

Meld. St. 10 (2011-2012) Kultur, inkludering og deltaking, er visjonen i kulturpolitikken å bidra til at alle har reelle muligheter til å delta, uavhengig av funksjonsevne, sosial og kulturell bakgrunn. Det understrekes at universell utforming og tilgjengelighet er viktige virkemidler.

Tilbud som inngår i det ordinære fritidstilbudet må tilpasses mennesker med nedsatt funksjonsevne. Det kan være egenundervisning instrumenter, dans, teater og male/tegnkurs, mm. For å få til integrering i idrettslag og foreninger, trengs det pådrivere som kan bidra til tilrettelegging for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Norges idrettsforbund har støtteordninger som det kan søkes på for å få ekstra ressurser til tilrettelegging for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Kommunen og ulike idrettslag/foreninger kunne i samarbeid finne fram til finansieringsmuligheter for å skaffe til veie ressurser som muliggjør deltakelse også for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Det som

planlegges i framtiden må innbefatte tilrettelegging av fritidsaktiviteter i nærmiljøet også for denne gruppen.

Utfordring:

Utfordringen blir å legge til rette for deltakelse og pådriveransvar. Ansvarer bør tillegges en funksjon som har kompetanse på tilrettelegging for integrering i kultur- og fritidstilbud.

8.2.1 Støttekontakt:

Bruk av støttekontakter til fritidsaktiviteter har tradisjonelt vært en måte å legge til rette for deltakelse i fritidsaktiviteter. Noe av intensjonen med opprettelse av støttekontaktordningen var at den skal være fleksibel og i stor grad på brukerens premisser. Det er en tjeneste som fungerer godt for enkelte, mens den for andre ikke fungerer tilfredsstillende. Det må da vurderes andre hjelpeordninger for deltakelse i fritidsaktiviteter. I april 2020 hadde ca. 50 mennesker med nedsatt funksjonsevne innvilget støttekontakt.

Kommunen sliter med å rekruttere og følge opp støttekontakter med opplæring og veiledning. Støttekontaktene blir ofte overlatt til seg selv og blir ensomme i sin funksjon. Enkelte støttekontakter oppgir lav lønn som årsak for at de trekker seg. Dette er en tjeneste som bør prioriteres med hensyn til bedre organisering og tilrettelegging. Ordningen kan vise seg betydningsfull i en velfungerende tjeneste-/omsorgstrapp. En trygg og forutsigbar støttekontakttjeneste kan bidra til at brukeren får dekket sine hjelpebehov og dermed ikke trenger å søke etter mer omfattende tjenester.

Utfordringer:

Tilbudet fungerer ikke like godt for alle og det er en utfordring å tilrettelegge for brukere med ulike behov.

8.2.2 Ambulerende miljøtjeneste

Videre utvikle miljøtjeneste i hjemmet, slik at flere kan selv bestemme om de vil leie eller eie, hvor de vil bo og med hvem. Strand kommune har pr. i dag flere søknader til omsorgsboliger enn hva kommunen kan tilby, behovet for denne tjeneste er økende. Videreutvikling av tjenesten vil være med på å redusere behovet for omsorgsboliger, og kunne la brukere bo i egen bolig.

Miljøtjeneste er i korte trekk å gi brukerne ADL – trening, oppfølging og utarbeiding av struktur i hverdagen, fysiske treningsprogram (turer/samtaler), ernæring - utarbeiding av gode rutiner for måltider og hva en spiser, relasjonsarbeid, angsttrening, sosial mestring, følge til aktiviteter etc. Hjelp til å ta kontakt med offentlige tjenestesteder, eller andre gjøremål som man ikke mestrer like bra. (f. eks. hjelp til å betale regninger)

Ambulerende miljøtjeneste er et tilbud til mennesker med utviklingshemning og/eller funksjonsnedsettelse som bor hjemme og som har behov for ekstra støtte og veiledning i hverdagen.

9.0 PÅRØRENDE

God kontakt med pårørende blir en viktig forutsetning for å utvikle best mulig tjeneste. Samspill med pårørende skal være med på å lage «beste praksis» for hver tjeneste.

Mål:	
God kontakt med pårørende	
1	Spille på mulige ressurser til brukeren, familien og nærmiljøet. Pårørende må ivaretas, og involveres på en god måte

2	Utvikle pårørendeplan

Samarbeid med pårørende er viktig i hele livsløpet til mennesker med nedsatt funksjonsevne. Ofte vil familie og/eller verge være til stor hjelp for å kartlegge og søke om helse- og omsorgstjenester. Pårørende vil ofte være de som kjenner personen best, og har gode forutsetninger for å vite hva personen ønsker og behøver.

Pårørende kan ha rollen som informasjonskilde, representant for brukeren, omsorgsgiver eller støtte for brukeren. Rammer og muligheter for dialog med den enkelte pårørende er ledelsens ansvar og må kommuniseres til brukere og pårørende.

Kommunen har plikt til å etablere systemer for innhenting av pårørendes erfaringer og synspunkter på ulike nivå, og gjøre bruk av disse erfaringene i sitt forbedringsarbeid. Pårørende kan ha verdifull informasjon til bruk i arbeidet med kvalitetsforbedring og tjenesteutvikling.

Utfordring:

Sikre god informasjonsflyt mellom pårørende og tjenesteyter.

10.0 FRIVILLIGE

Frivillighet er en grunnleggende kvalitet ved et godt samfunn. Gjennom frivillighet skapes gode tilbud og gode miljøer.

Mål:	
Samarbeid med frivillige	
	Tiltak
1	Legge til rette for alle som har lyst og overskudd til å kunne bidra

Frivillige bidrar til økte sosiale aktiviteter. Frivillige viser gjennom sitt engasjement at de bryr seg og bidrar med mange meningsfulle opplevelser for brukere. Frivillig engasjement har en viktig egenverdi for den frivillige. Kommunen bør se til at det tilrettelegges for frivillig engasjement, og tar vare på de frivillige som bidrar i dag og skape et forutsigbart samspill.

11.0 RESSURSER

En sentral strategi for kommunen er å kunne beholde og tiltrekke seg kompetente ledere og ansatte for helse- og omsorgssektoren.

FN-konvensjon om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) legges til grunn at kompetanse og høyere utdanning er avgjørende for gode tjenester. Det viser erkjennelse av betydningen kompetanse har for tilrettelegging av faglig forsvarlige tjenester og god omsorg og opplæring. Dette er et sentralt og viktig punkt på alle livsarenaer og i et livsløpsperspektiv.

11.1 Opplæring og kompetanseutvikling

Mål:

- Bedre rekrutteringen og kompetansen hos ansatte som yter tjenester til mennesker med nedsatt funksjonsevne, dette på alle nivå
- Faglig oppdaterte tjenesteytere

1	Fordele fagansvar som skal veilede og sørge for kurs til miljøpersonalet innen kapittel 9 i helse og omsorgstjenesteloven, TMA (Terapeutisk mestring av aggresjon). Kompetansebygging, støtte og oppfølging av ansatte
2	Tilgang til KS-læring for kompetanseheving som også gir oversikt over kompetanse behov
3	Rekrutteringsplan for å ansette flere vernepleier og miljøterapeuter
4	Heltidsansatte

I helse – og omsorgstjenesteloven §§ 4-1 og 8-2 og spesialisthelsetjenesten §3-10 presiseres det at virksomheten har ansvar for tilstrekkelig fagkompetanse og at de ansatte sikres nødvendig videre- og etterutdanning.

Kravet til forsvarlighet må også ses i sammenheng med kravet til internkontroll og andre krav til virksomhetens arbeid med kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet, jf. Punkt 5.2.4. Internkontroll er et hjelpemiddel for å sikre forsvarlighet gjennom styringssystem for virksomheten.

Helsepersonell skal utføre sitt arbeid i samsvar med de krav til faglig forsvarlighet og omsorgsfull hjelp som kan forventes ut fra helsepersonellens kvalifikasjoner, arbeidets karakter og situasjonen for øvrig. (helsepersonelloven § 4)

Helsepersonell skal påse at rettssikkerheten til personer med psykisk utviklingshemming blir ivaretatt på en god måte, og at helse- og omsorgstjenesten arbeider systematisk og bevisst med å forebygge behovet for bruk av tvang og makt i tjenestene.

Vi har hatt lav kompetanse og små stillingsprosjenter over tid. Kompetansen har vært lav på flere områder, blant annet i forhold til lovverk og kvalitet på tjenesten hvor det har vært manglende kompetanse knyttet til brukers rett til menneskerettighetene og manglende bevissthet om brukers rett til selvbestemmelse og retten til å delta og bli inkludert i samfunnet.

Vi har tilrettelagt for tverrfaglig samarbeid, både intern og eksternt, og etablert større forum for faglige arenaer. Det legges til rette for egenutvikling for faglig oppdatering, ved å bruke KS-læring. En ser behov for å opprette fagveiledere i virksomhetene som har ansvar for opplæring og kompetanseøkning av tjenesteytere.

Oversikt over kompetanse i Strand kommune i årsverk:

Kompetanse	Bekkeveien	Langelandsmoen	Bøkestien	Dagsenter/ Torghuset	Dir. Poulsensgt.	Avlastning
Miljøterapeut	2,82	7,57	2,50	1,89	8,62	1,00
Miljøarbeider	6,92	10,54	5,0	2,50	8,00	0,69
Assistent	2,75	5,44	1,50	2,00	4,00	3,41

Det har vært en tyngde av ufaglært arbeidskraft innen arbeid med mennesker med nedsatt funksjonsevne i Strand kommune, men kommunen har flere ansatte som er under helsefagutdanning. Det har vist seg vanskelig å få tak i enkelte profesjonsutdanninger som vernepleie, en utdanning som er spesielt rettet mot mennesker med nedsatt funksjonsevne. For å nå denne gruppen er det viktig å holde fokus på kvalitet og fagutvikling.

Som følge av utbedring av tjenesten til mennesker med nedsatt funksjonsevne ved å gi tjenester etter gjeldende lovparagraf, har dette medført økte ressurser, jfr Helse- og omsorgstjenesteloven §9, 5. ledd.

12.0 INNOVASJON

Dersom vi skal lykkes med utvikling, må vi tørre å bevege oss inn i det kjente og ukjente. Det betyr at vi noen ganger vil gjøre feil, og ikke får de resultatene vi håpet på.

Vi har arbeidet med kvalitetsforbedring gjennom ulike tiltak:

- Bevisstgjøring ved ansettelser for å skaffe høyskolekompetanse
- Kompetanseheving og faglig oppdatering
- Tett samarbeid på tvers, gjennom ulike samarbeidsmøter
- Felles plattform ved å innføre bruk av PAS (Positiv Atferdsstøtte)
- Felles opplæringsplaner
- Tett samarbeid med spesialisthelsetjenesten
- Lage felles system på rutiner og retningslinjer
- Utbedre kommunens nettsider med lett tilgjengelig informasjon

I tillegg har vi velferdsteknologi i fokus. Med velferdsteknologi menes først og fremst teknologisk assistanse som bidrar til økt trygghet, sikkerhet, sosial deltakelse, mobilitet og kulturell aktivitet, og styrker den enkeltes evne til å klare seg selv i hverdagen. Velferdsteknologien kan også fungere som teknologisk støtte til pårørende og/eller bidra til å forbedre tilgjengelighet, ressursutnyttelse og kvalitet på tjenestetilbudet.

Noen av våre områder som vi bruker i dag og skal videreutvikle er:

- Utvikle bruken av Ipad i hverdagen hos ansatte og brukere
- Aktiv bruk av apper som tilpasser brukernes behov
- Legge inn dagsplanen på Ipad eller tilsvarende teknisk utstyr
- Aktiv bruk av kognitive hjelpemidler

Ved tilrettelegging for velferdsteknologi kan brukeren involveres i større grad for utformingen av tjenestene, hvor vi har som mål å øke brukers selvstendighet, mestring og medvirkning. Når en skaper større trygghet og sikkerhet for den enkelte bruker, kan det føre til mindre bruk av tvang.

13.0 TJENESTEKVALITET

Mål:	
Videreutvikle system som skal bidra til å øke kvaliteten på tjenesten	
1	Videreutvikle og gjennomføre internkontrollsystem
2	Det gjennomføres jevnlig brukerundersøkelser

Det vil framover være et behov for at tjenestetilbudet for mennesker med nedsatt funksjonsevne vies større faglig oppmerksomhet. Det bør utvikles felles kvalitetsmål for tjenesten og internkontrollsystem i bofellesskap, avlastningsboliger og dagsenter. Brukerdialogen kan ivaretas ved at det årlig gjennomføres samtaler med bruker/pårørende/verge om hvordan kvalitetsmål oppfylles. Med dette som grunnlag kan ansatte drøfte forbedringer/justeringer og utarbeide tiltaksplaner.

I tillegg vil det være behov for å gjennomføre jevnlig brukerundersøkelser. Slike undersøkelser vil si noe om opplevd kvalitet og bidra til å underbygge prioritering av forbedringstiltak. Kvalitetsmål, internkontrollsystem og brukerundersøkelser vil til sammen danne grunnlaget for fag- og kvalitetsutvikling i tjenesten.

14.0 OPPFØLGING AV PLANEN

Mål:	
Planen skal være et praktisk styringsverktøy	
	Tiltak:
1	Ansaret for oppfølging og koordinering tillegges miljøtjenesten
2	Virksomhetsleder skal sammen med kommunalleder registrere årlig medio august, og følge med på utviklingstrekk og behov
3	Helhetlig rullering av planen skjer i løpet av 2026

14.1 Oppfølging av planen

Handlingsplan for mennesker med nedsatt funksjonsevne er ment å være et praktisk styringsredskap i perioden fram til 2026, eller til neste plan er utarbeidet. Den skal være et styringsredskap for politikere, ledelse og ansatte i utøvende tjeneste, i samarbeid med brukerorganisasjoner, brukere og deres pårørende/verge.

14.2 Samarbeid og samordning

Selv om ansvaret for å gjennomføre de enkelte tiltakene vil være spredt på ulike enheter er det som regel nødvendig med samarbeid for å kunne gjennomføre og lykkes med ulike tiltak. Samarbeidet må skje på individ-, gruppe- og systemnivå.

14.3 Planens økonomiske konsekvenser

Dette tjenesteområdet bør prioriteres i framtiden for å få nødvendig tilbud og kvalitet på plass.

Prioriteringslisten bør være, slik vi vurderer dette:

1. Tjenestekvalitet: Viktig å gi tjenester i tråd med lovverk, hvor tjenesteytere til enhver tid reguleres etter nødvendig tjenestetilbud til den enkelte bruker.
2. Dagsenter: For å kunne videreutvikle og gi et godt og differensiert dagtilbud, er det viktig å fornye Dagsenteret med større areal.
3. Omsorgsboliger: Strand kommune har på nåværende tidspunkt mangel av omsorgsboliger. Ambulerende miljøtjeneste vil kompensere for noe av dagens boligmangel. Kommunen må ha en plan for flere omsorgsboliger. Konsekvens ved mangel av omsorgsboliger, er økt press på avlastningen.

14.4 Evaluering

Handlingsplanen evalueres årlig av miljøtjenesten i samarbeid med brukerorganisasjon, brukere og deres pårørende/verge.